

Olympus College

Protocol ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Olympus College 2016-2017

Inhoud

Inleiding	3
Definitie	4
Signalering en diagnostiek	5
Faciliteiten	6
Organisatie	7
Bijlage 1 Aanmeldformulier dyscalculie	8
Bijlage 2 De rekentoets	9
Bijlage 3 Onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie	11

Inleiding

Op het Olympus College zetten wij ons in om leerlingen met ernstige rekenproblemen of dyscalculie zo goed mogelijk te begeleiden. Het doel daarbij is dat deze leerlingen optimaal functioneren op hun eigen cognitieve niveau. Dit doen we door faciliteiten toe te kennen en door extra begeleiding te geven binnen en buiten de les. De begeleiding van deze leerlingen is gericht op het zelfstandig kunnen benutten van hun capaciteiten.

Definitie

Dyscalculie

Dyscalculie betekent letterlijk '*niet kunnen berekenen*'. Dyscalculie staat voor ernstige problemen met (leren) rekenen. Kinderen met dyscalculie hebben hardnekkige problemen bij het aanleren en automatiseren van de basisvaardigheden van rekenen en wiskunde. Dit wordt niet veroorzaakt door onvoldoende of gebrekkig onderwijs.

In de eerste jaren van het basisonderwijs worden de basisvaardigheden van het rekenen intensief geoefend met het doel ze te automatiseren. Deze vaardigheden zitten op een gegeven moment opgeslagen in het langetermijngeheugen en worden daar zo nodig zonder enige moeite (automatisch) uit naar boven gehaald. Er hoeft dan geen energie besteed te worden om eenvoudige sommen en onderdelen van bewerkingen uit te rekenen. Kinderen met dyscalculie slagen er niet in zich deze basis rekenvaardigheden vlot eigen te maken.¹

Onderscheid tussen ernstige rekenproblemen en dyscalculie

Ernstige rekenproblemen kunnen ontstaan als er onvoldoende afstemming is tussen het (reken)onderwijs en de onderwijsbehoeften van de leerling. De kenmerken van het onderwijs sluiten dan niet of onvoldoende aan bij de (aangeboren en verworven) kenmerken van de leerling. Door effectieve training verdwijnen (een deel van) de rekenproblemen.

We spreken van dyscalculie als ernstige rekenproblemen, ondanks langdurige deskundige begeleiding en zorgvuldige afstemming, hardnekkig blijken en onveranderd blijven bestaan.²

¹ <http://www.balansdigitaal.nl/stoornissen/dyscalculie/wat-is-dyscalculie/>

² van Groenestijn, van Dijken & Janson, 2012

Signalering en diagnostiek

Bij sommige leerlingen is dyscalculie al op de basisschool vastgesteld. Als dat het geval is, moet er bij de start van leerjaar 1 een dyscalculieverklaring beschikbaar zijn bij de administratie. De administratie geeft de verklaring door aan de remedial teacher en de afdelingscoördinator.

In het eerste leerjaar wordt een Cito-volgsysteemtoets afgenomen. Deze test geeft duidelijkheid over de mate waarin de leerling een referentieniveau beheerst. Verder wordt ook duidelijk op welke domeinen er nog hiaten zijn. In de mavo en havo klassen zal tijdens de rekenlessen speciaal op deze domeinen worden ingezet. Als een leerling extreem veel moeite blijft houden met rekenen, kan er een onderzoek dyscalculie aangevraagd worden. De mentor doet deze aanvraag, na overleg met de rekendocenten en rekencoördinator. De mentor levert het volledig ingevulde formulier uit bijlage 1 in bij de remedial teacher. Zij zal bekijken of er voldoende aanleiding is om de leerling te verwijzen voor een volledig dyscalculieonderzoek bij het EECEE. Voor dit onderzoek wordt een eigen bijdrage van de ouders/verzorgers van €300,- gevraagd. Het EECEE kan nog vragen om een half jaar individuele begeleiding om de hardnekkigheid van de problematiek aan te tonen.

Faciliteiten

Om effectief hulp te kunnen bieden aan leerlingen met ernstige rekenproblemen en dyscalculie, is het noodzakelijk dat de begeleiding door het hele team onderkend en ondersteund wordt. Regelmatig contact tussen vakdocenten, mentoren, leerlingen, remedial teacher en ouders is hiervoor nodig.

Faciliteiten voor leerlingen met ernstige rekenproblemen:

Extra ondersteuning/aandacht in de rekenlessen.

Faciliteiten voor leerlingen met dyscalculie:

1. De leerlingen met een dyscalculieverklaring kunnen kiezen voor de vereenvoudigde rekentoets, zie bijlage 2.
2. Leerlingen met een dyscalculieverklaring hebben recht op 20% extra tijd bij toetsen waarbij er gerekend moet worden of waarbij met getallen gewerkt moet worden. Denk daarbij aan vakken zoals: WI, EC, MO, NA, SK, BI, NLT en AK.
3. De dyscalculieverklaring geeft recht op 30 minuten extra tijd bij examens met extra rekenwerk, zoals wiskunde en economie. Dat geldt ook voor de rekentoets. Bij de vereenvoudigde rekentoets is met de extra tijd al rekening gehouden in de samenstelling van de toets.
4. Het Olympus College biedt acht kwartalen begeleiding waar de leerling gebruik van kan maken. Deze begeleiding wordt verzorgd door een remedial teacher. De ouders van leerlingen met dyscalculie uit leerjaar 1, worden in een startbrief geadviseerd om direct gebruik te maken van deze begeleiding gedurende het eerste of tweede kwartaal.
5. Leerlingen met een dyscalculieverklaring krijgen een dyscalculiepas. Deze wordt aan het begin van het schooljaar samen met de remedial teacher ingevuld. Hierop staat van welke voorzieningen de betreffende leerling gebruik kan maken. De leerling legt de dyscalculiepas tijdens de les op zijn tafel, of op de tafel van de docent.

Organisatie

- De vakdocent is op de hoogte van de onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie (zie bijlage 3) en past deze toe in zijn les. De mentor blijft op de hoogte van de resultaten van de leerling en is de contactpersoon voor ouders.
- De remedial teacher is verantwoordelijk voor de extra individuele begeleiding van de leerling. De remedial teacher werkt met doelstellingen die in een handelingsplan zijn opgenomen. Dit handelingsplan heeft zij samen met de leerling opgesteld.
- De remedial teacher onderhoudt het contact met de mentor door hem te informeren over de voortgang van de leerling. Bij elke rapportvergadering geeft de remedial teacher adviezen en resultaten door aan de mentor. De mentor informeert de docenten op de rapportvergaderingen.
- De afdelingscoördinator heeft een totaaloverzicht van de leerlingen met dyscalculie op zijn afdeling.
- De ondersteuningscoördinator heeft een totaaloverzicht van alle leerlingen met dyscalculie en van de leerlingen die begeleid worden in de tweedelijnszorg. De remedial teacher informeert de ondersteuningscoördinator bij het starten en stoppen van de begeleiding.

Bijlage 1

AANVRAAGFORMULIER
Onderzoek dyscalculie

Olympus College

Naam:	Mentor:
Klas:	Datum:

Wat is de problematiek van de leerling?

Gegevens uit gesprekken
met leerling, ouders en vakdocenten:

Wat wil de leerling bereiken?

Reeds ondernomen acties:

Bijlage 2

De Rekentoets

Een leerling met dyscalculie maakt in overleg met RT-er en afdelingscoördinator een keuze of hij/zij gaat voor de standaard rekentoets, dan wel de aangepaste rekentoets. Is er eenmaal een keuze gemaakt, dan zal er bij een tweede poging niet opnieuw een keuze gemaakt kunnen worden. Ook dan zal hij/zij gaan voor dezelfde toets. Kiest de leerling voor de standaardtoets dan gelden enkele extra regels:

Standaardtoets voor leerlingen met dyscalculie

Rekenkaart

Bij de rekentoets mag de leerling bij alle opgaven een door het CvE vastgestelde reken-/formulekaart gebruiken. De kaart moet worden gezien als een rekenhulp en kladpapier. Alle eisen ten aanzien van kladpapier gelden: dus inname en vernietiging na afloop van het examen.

Afnametijd

De afnametijd voor de rekentoets wordt zo vastgesteld dat een half uur meer tijd wordt gegund. De definitieve afnametijd hangt nog af van de definitieve lengte van de toets, maar zal naar waarschijnlijkheid een half uur meer zijn dan de huidige standaard tijd.

Deze leerling dient van te voren aangemeld te zijn bij het CvE. Een dyscalculieverklaring is noodzakelijk.

Aangepaste toets voor leerlingen met dyscalculie

Rekenmachine

Bij de aangepaste rekentoets mag de leerling bij alle opgaven een rekenmachine gebruiken. Dat kan de ingebouwde rekenmachine zijn, de leerling mag ook een eigen rekenmachine gebruiken. De opgaven zijn aan het gebruik van de rekenmachine aangepast. Een opgave die met rekenmachine geen zinvolle rekenactiviteit meer meet, wordt aangepast of vervalft.

Rekenkaart

Bij de aangepaste rekentoets mag de leerling bij alle opgaven een door het CvE vastgestelde reken-/formulekaart gebruiken. De kaart moet worden gezien als een rekenhulp en kladpapier. Alle eisen ten aanzien van kladpapier gelden: dus inname en vernietiging na afloop van het examen.

Terugbladeren

Bij de aangepaste rekentoets is terugbladeren mogelijk. De leerling kan zijn eigen strategie bepalen bij de keuze van de volgorde van te maken opgaven, en kan ook terug naar een eerder gemaakte opgave en het antwoord alsnog wijzigen.

Afnametijd

De afnametijd voor de aangepaste rekentoets bedraagt 30 minuten meer dan de standaardtoets. Leerlingen met dyscalculie krijgen voor de aangepaste rekentoets geen verdere verlenging. De definitieve afnametijd hangt nog af van de definitieve lengte van de toets.

Keuze Toetsing

Het vooraf geregistreerde toetstype kan nog worden gewijzigd tot vier weken voorafgaand aan het moment dat de leerling de toets aflegt. Zodra de leerling de rekentoets aflegt, is de

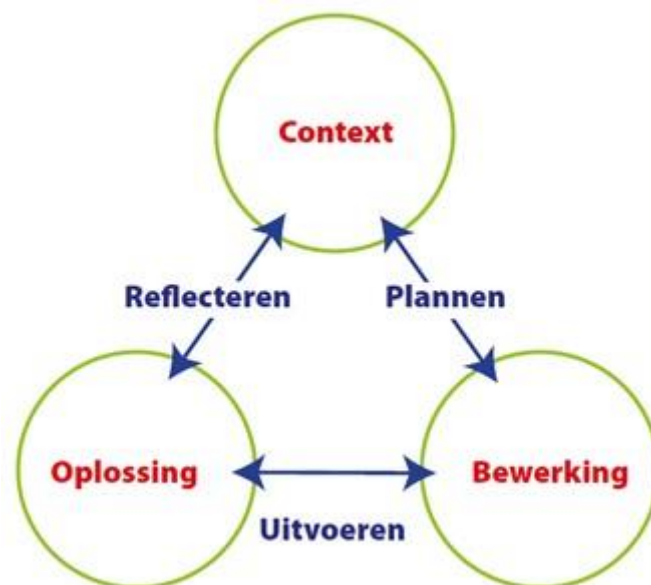
keuze voor het aangepaste niveau bindend. Wie de eerste keer het aangepaste niveau doet, herkanst ook op het aangepaste niveau. Wie de eerste keer voor de standaardtoets kiest, mag bij de herkansing niet alsnog kiezen voor een aangepaste toets. Dan geldt dezelfde regel als bij de centrale examens op een verschillend niveau: een vak als Engels eerst op BB-niveau doen en dan op KB-niveau, of eerst op vwo-niveau en bij de herkansing op havo-niveau is ook niet toegestaan.

Bijlage 3

Onderwijsbehoeften van leerlingen met dyscalculie

Voor leerlingen met dyscalculie kan de leerkracht:

- De leerling een rustige werkplek in de klas geven, niet ver van de leerkracht.
- Starten vanuit een sturende didactiek.
- Isoleren van deelstappen.
- Nadruk leggen op het handelen.
- Rekenopgaven op één vaste en duidelijke manier stap voor stap leren uitrekenen met visuele voorbeelden (plaatjes). Het opschrijven van tussenstappen en tussenuitkomsten bij sommen geeft houvast tijdens het uitrekenen.
- Een rekenwerkblad overzichtelijk maken: niet te veel opgaven op een bladzijde en voldoende ruimte tussen de opgaven.
- Zo nodig visueel aangeven wanneer een nieuw type opgave begint.
- Veel (kort) herhalen van aangeboden rekenopgaven.
- De leerling nooit onvoorbereid een rekenbeurt voor de klas of een onverwachte toets geven.
- Opdrachten nooit alleen mondeling aanbieden, maar altijd ook op papier.
- Extra instructie geven en samen met de leerling bepalen op welke wijze het ondersteuning nodig heeft: bijvoorbeeld in de vorm van fiches of ander materiaal of kladpapier bij rekentoetsen.
- Zo nodig voor aanpassingen en extra ondersteuning zorgen, zoals een tafelkaart, een opzoekschrift (met daarin overzichtelijke oplossingsstrategieën per type som), een rekenmachine, extra tijd bij proefwerken, een aangepaste lay-out van rekenwerkbladen enzovoort.
- Samen met de leerling zoeken naar oplossingen en zorgen voor veel bemoediging. Stimulans en succeservaringen zijn heel belangrijk en kunnen zorgen voor een toename in zelfvertrouwen en motivatie.
- De rekenopgaven doorlopen, samen met de leerling, volgens het Drieslagmodel:

Voor meer informatie: www.balansdigitaal.nl en het Protocol ERWD VO